

Opmandskendelse

i faglig voldgiftssag FV 2021.36

3F Fagligt Fælles Forbund

(advokat Lene Casadepax)

mod

DI Overenskomst II/Elis Danmark A/S (tidligere Berendsen
Textil Service A/S)

(advokat Annette Fæster Petersen)

1. Tvisten

Tvisten angår forståelsen af ordet ”presserende” i Vaskerioverenskomstens § 26, der vedrører presserende arbejde 1. maj og Grundlovsdag, samt om arbejdsgiveren kan pålægge medarbejderne helligdagsarbejde efter Vaskerioverenskomstens § 30.

2. Påstande

Klager har nedlagt følgende påstande:

1. Indklagede, Elis Danmark A/S, tilpligtes at anerkende, at der ikke kan være tale om presserende arbejde i henhold til Vaskerioverenskomstens § 26, stk. 4, hvis indklagede har kendskab til det arbejde, som skal udføres 6 måneder forud for overenskomstmæssige fridage.
2. Indklagede, Elis Danmark A/S, tilpligtes at anerkende, at virksomheden ikke kan pålægge medarbejderne at arbejde på helligdage.

3. Sagens behandling

Sagen blev mundtligt forhandlet mandag den 31. maj 2021 med forhenværende højesteretsdommer Jon Stokholm som formand og opmand og som sidedommere forhandlingssekretær Karsten John Kristensen og forhandlingssekretær Kim Poder, som begge er udpeget af klager, og underdirektør Niels Grøn og advokat Kristian Steen Lauridsen, begge udpeget af indklagede.

Der blev under den mundtlige forhandling afgivet forklaring af forhandlingssekretær A, faglig sekretær B, tillidsrepræsentant C, vaskerichef D, leder E, vaskerichef F og advokat G.

Da der ikke kunne opnås flertal for en afgørelse af sagen under voteringen, er afgørelsen truffet af opmanden.

Parterne er enige om, at sagen afsluttes ved kendelse uden fuldstændig sagsfremstilling og fuldstændig gengivelse af forklaringerne.

4. Sagsfremstilling

Sagen udspringer af et opslag på virksomheden i Hillerød den 14. november 2018. Ved opslaget med overskriften "Ferie, helligdage og arbejdsdage i 2018/19" orienteres medarbejderne om, at de skal arbejde blandt andet 1. maj og Grundlovsdag, 2. påskedag, store bededag, Kristi himmelfartsdag og 2. pinsedag. Opslaget har følgende ordlyd:

"Generelt	Vores kunder holder aldrig lukket, hvilket betyder at de skal have leverancer på helligdage samt andre højtider. Samtidig er vores kunders travleste periode om sommeren, hvor der kommer mange turister til hovedstadsområdet, hvilket betyder at vi også har travlt i samme perioder "højsæson". Denne ferie, helligdags- og arbejdsdag oversigt er med til at skabe et overblik over året.
<i>Julefrokost 2018</i>	<i>Fredag 14/12-2018.</i>
<i>Jul og nytår 2018</i>	<i>Den 23/12. + 24/12 + 25/12 + 26/12 holder vi lukket. Den 22/12 + 27-28-29/12 arbejder vi helt normalt – den 22/12 dog kun daghold.</i>
<i>Påsken</i>	<i>Skærtorsdag d. 18/4 + Langfredag d. 19/4 + Påskedag søndag d. 21/4 holder vi lukket. Påskelørdag d. 20/4 og 2. påskedag d. 22/4 arbejder vi.</i>
<i>1. maj</i>	<i>Onsdag d. 1. maj arbejder vi.</i>
<i>St. Bededag</i>	<i>Fredag 17. maj arbejder vi.</i>
<i>Kr. Himmelfartsdag</i>	<i>Torsdag d. 30/5 "Kr. Himmelfartsdag" arbejder vi.</i>
<i>Grundlovsdag</i>	<i>Torsdag d. 5/6 "Grundlovsdag" er en arbejdsdag.</i>
<i>2. Pinsedag</i>	<i>Mandag d. 10/6 "2. Pinsedag" arbejder vi.</i>
Sommerferie	Du har ifølge ferieloven ret til tre ugers ferie i sammenhæng mellem 1. maj og 30. september (hovedferien). Fra uge 27 til uge 35 har vi vores højsæson, hvor vores kunder har ekstra travlt. Derfor opfordrer vi dig til at afholde din sommerferie udenfor denne periode, såfremt det er muligt. Men som altid vil vi

prøve at tilgodese så mange som muligt ud fra de rammer vi har fastsat.

Planlægning af ferie Ønsker for fri, ferie, feriefritimer, OK-dage og fri uden løn skal afgives indenfor nedstående frister.
OK-dage. skal du sørge for at få planlagt og afholdt. Du mister dine OK-dage, såfremt du ikke har brugt dem inden den 31/12.
Dine feriefritimer + feriedage skal afholdes før du kan ansøge om fri uden løn.

<i>Ønsker om fri i perioden:</i>	<i>Ansøgningsfrist for medarbejdere</i>	<i>Svar retur til Medarbejdere</i>
Vinterferie (uge 7 og 8)	Uge 48, 2018	Uge 50, 2108
Påske (uge 16) + Pinse (uge 24)	Uge 1	Uge 3
Øvrige helligdage	Uge 1	Uge 3
Sommer (i højsæsonen, uge 27-35, max 3 ugers sammenhængende ferie)	Uge 2	Uge 4
Efterårsferie (uge 42)	Uge 22	Uge 25
Jul (uge 51 - 1)	Uge 22	Uge 25
Aftenhold Ønsker om fri ud over ovenstående perioder	Tirsdag kl. 21.00 Ugen før man ønsker fri	Torsdag

5. Overenskomstgrundlaget

Overenskomstens § 26, stk. 4 – presserende arbejde 1. maj og Grundlovsdag.

Vaskerioverenskomsten 2017-2020 indeholder i § 26 følgende bestemmelser:

”Kapitel J. Frihedskonto m.v.

§ 26. Frihedskonto

Stk. 1. Friheden

Medarbejderne har ret til frihed 1. maj, Grundlovsdag, Juleaftensdag, Nytårsaftensdag, søgnehelligdage og 5 feriefridage pr. 1. juli til 30. juni.

...

Stk. 4. 1. maj og Grundlovsdag

Presserende arbejde kan dog udføres 1. maj og Grundlovsdag og betales da i henhold til § 12, stk. 2. For arbejde på Grundlovsdag mellem kl. 12.00 og kl. 24.00 betales dog i henhold til § 12, stk. 3.

Stk. 5. Juleaftensdag og Nytårsaftensdag

Friheden regnes fra kl. 07.00 morgen eller normal arbejdstids begyndelse til samme tidspunkt næste dag. Det er en betingelse for betalingen, at der er lidt et indtægtstab. Såfremt der arbejdes på disse dage, betales der indtil kl. 12.00 efter satserne for udførelse af overarbejde på en i forvejen tilsikret hverdagsfridag.

DI garanterer for beløbenes udbetaling.”

§12 indeholder følgende bestemmelse:

”§ 12. Overarbejdstillæg

Stk. 1. For arbejde, der udføres uden for den i den enkelte uge fastlagte daglige arbejdstid, betales på hverdage

	<i>1. marts 2017</i>	<i>1. marts 2018</i>	<i>1. marts 2019</i>
• 1. klokke time efter normal arbejdstid	kr. 38,33	kr. 38,95	kr. 39,57
• 2., 3. og 4. klokke time efter normal arbejdstid	kr. 55,60	kr. 56,49	kr. 57,39
• 5. klokke time og derefter indtil den normale arbejdstids begyndelse	kr. 104,06	kr. 105,72	kr. 107,42

Ved overarbejde forud for normal arbejdstid, således at der arbejdes ind i den normale arbejdstid, såvel ved dagarbejde som ved arbejde på forskudt arbejdstid, når overarbejdet ligger inden for tidsrummet kl. 06.00 til kl. 19.00 betales

<i>1. marts 2017</i>	<i>1. marts 2018</i>	<i>1. marts 2019</i>
kr. 38,33	kr. 38,95	kr. 39,57

Ved overarbejde forud for normal arbejdstid, når overarbejdet ligger inden for tidsrummet kl. 19.00 til kl. 06.00 betales

<i>1. marts 2017</i>	<i>1. marts 2018</i>	<i>1. marts 2019</i>
kr. 104,06	kr. 105,72	kr. 107,42

Stk. 2. Tilsiges en arbejder til at udføre arbejde på en i forvejen tilsikret hel hverdagsfridag betales

	<i>1. marts 2017</i>	<i>1. marts 2018</i>	<i>1. marts 2019</i>
• Timer mellem kl. 06.00 og kl. 19.00	kr. 55,60	kr. 56,49	kr. 57,39
• Timer mellem kl. 19.00 og kl. 06.00	kr. 104,06	kr. 105,72	kr. 107,42

Stk. 3. For arbejde på søn- og helligdage betales

	<i>1. marts 2017</i>	<i>1. marts 2018</i>	<i>1. marts 2019</i>
• Fra den daglige normale hverdags arbejdstids begyndelse til kl.12.00	kr. 69,33	kr. 70,44	kr. 71,57
• Fra kl. 12.00 til den daglige normale hverdags arbejdstids begyndelse	kr. 104,06	kr. 105,72	kr. 107,42
• Om morgenen forud for den daglige normale hverdags arbejdstids begyndelse	kr. 104,06	kr. 105,72	kr. 107,42”

Vaskerioverenskomsten 2000-2004 indeholdt i § 3 følgende bestemmelser:

”§ 3 1. maj og Grundlovsdag

Stk. 1.

Udover de til enhver tid gennem lovgivningen fastsatte søgnehelligdage er 1. maj og Grundlovsdag - regnet fra kl. 06.00 morgen eller fra normal arbejdstids begyndelse til samme tidspunkt næste dag – hele fridage, der betales med søgnehelligdagsforskud, jfr. § 26.

Stk. 2.

Såfremt der på disse dage forlanges arbejde udført, betales der tillæg i henhold til § 11, stk. 2. For arbejde på Grundlovsdag mellem kl. 12.00 og kl. 24.00 betales dog i henhold til § 11, stk. 3.”

Vaskerioverenskomsten 2004-2007 indeholdt i § 34 følgende bestemmelser:

§ 34 Frihedskonto (1. maj, Grundlovsdag, 24. og 31. december, søgnehelligdage og feriefridage fra den 1. maj 2004)

Protokollat om frihed/feriefridage

Friheden

Medarbejderne har ret til frihed 1. maj, Grundlovsdag, juleaftensdag, nytårsaftensdag, søgnehelligdage og 5 feriefridage pr. kalenderår.

...

Om 1. maj og Grundlovsdag gælder følgende:

Presserende arbejde kan dog udføres 1. maj og Grundlovsdag og betales da i henhold til § 10, stk. 2. For arbejde på Grundlovsdag mellem kl. 12.00 og kl. 24.00 betales dog i henhold til § 10, stk.3.

Om juleaftensdag og nytårsaftensdag gælder følgende:

Friheden regnes fra kl. 7.00 morgen eller normal arbejdstids begyndelse til samme tidspunkt næste dag. Det er en betingelse for betalingen, at der er lidt et indtægtstab. Såfremt der arbejdes på disse dage betales der indtil kl. 12.00 efter satserne for udførelse af overarbejde på en i forvejen tilsikret hverdag.

Efter kl. 12.00 betales højeste overarbejdstillæg.”

Der er fremlagt forlig af 27. juni 2014 mellem organisationerne vedrørende Frederiksborg Linned-service A/S.

I forliget hedder det blandt andet:

”Sagen blev forhandlet.

Der var uden præjudice enighed om, at de lokale partier drøfter tilrettelæggelsen af bemanning på overenskomstfastsatte fridage og helligdage senest 2 måneder før helligdagene/de overenskomstfastsatte fridage.

Hermed sluttede sagen”

I sagen er fremlagt forlig mellem organisationerne af 15. september 2014 vedrørende De Forenede Dampvaskerier A/S, Hadsten afdeling.

I forliget er blandt andet anført:

”Som en forligsmæssig løsning af sagen blev parterne enige om følgende vilkår:

- 1) arbejdet udført af produktionsmedarbejderne på vaskeriet i Hadsted den 1. maj 2014 var af presserende karakter, hvorimod arbejdet udført den 5. juni 2014 ikke var af en sådan karakter.
- 2) Såfremt ledelsen anser, at der vil opstå presserende arbejde som kræver bemanning på overenskomstmæssige fridage, skal ledelsen drøfte dette med tillidsrepræsentanten, senest 2 måneder forinden.”

Overenskomstens § 30/helligdagsarbejde.

Denne bestemmelse er overført fra Industriens Fællesoverenskomst til Vaskerioverenskomsten i begyndelsen af 1990'erne, da Industriens fællesoverenskomst ophørte. Af den første vaskerioverenskomst fra 1991/1993 fremgår under afsnit C, side 49 følgende:

”Helligdagsarbejde (jf. §§ 4 og 31)

Arbejderne er forpligtede til på de for vaskerierne for helligdagsloven dispenserede helligdage at arbejde indtil kl. 14.00 med en halv times frokost, og der lønnes efter overenskomstens bestemmelser.”

Arbejde på helligdage fik i 2004 sin egen bestemmelse (§ 36) svarende til den bestemmelse, der findes i overenskomstens § 30. (2017-2020)

”§ 30. Helligdagsarbejde

Arbejderne er forpligtede til på de for vaskerierne fra Helligdagsloven dispenserede helligdage at arbejde indtil kl. 14.00 med en halv times frokost, og der lønnes efter overenskomstens bestemmelser.”

DI sendte den 29. november 2019 en mail med følgende indhold til 3F:

”Emne: Forslag til redaktionelle ændringer på vaskerioverenskomsten

Kære A

Jeg fremsender hermed forslag til redaktionelle ændringer på vaskerioverenskomsten, så det kan afklares forud for OK2020. Du må endelig melde tilbage med dine kommentarer.

Forslag til redaktionelle ændringer på vaskerioverenskomsten:

Helligdagsarbejde - § 30

Bestemmelsen anvendes ikke i praksis, hvorfor vi foreslår, at den slettes.”

3F svarede den 2. december 2019:

”Tak for det fremsendte.

Jeg forventer, at vi tager Jeres forslag med til forhandlingsbordet, når vi kender rammen for forhandlingerne.”

Helligdagsloven

Helligdagsloven (lov nr. 71 af 13. marts 1963) havde følgende ordlyd:

”§ 1

Der må ikke på folkekirkens helligdage foretages noget, hvorved gudstjenesten forstyrres.

§ 2

Der må ikke afholdes offentlige forlystelser

- 1) på langfredag, 1. påskedag eller 1. pinsedag efter kl. 6, på juleaftensdag efter kl. 16 eller på juledag.
- 2) på folkekirkens øvrige helligdage i tiden mellem kl. 6 og kl. 14.

Stk 2. Reglerne i stk. 1 finder også anvendelse med hensyn til

- 1) optog med musik.
- 2) underholdning på offentlige beværtningssteder.
- 3) offentlige motorløb

- 4) offentlige gymnastik-, sports- og idrætsopvisninger, såfremt der deltager professionelle eller finder totalisatorspil sted.

Stk. 3. Under særlige omstændigheder kan politiet gøre undtagelse fra reglerne i stk. 1 og 2.”

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det blandt andet:

”Bemærkninger til lovforslaget.

De gældende regler om den offentlige fred på folkekirkens helligdage samt grundlovsdagen indeholdes i lov nr. 85 af 7. april 1936, der er optaget som bilag til lovforslaget.

Reglerne i denne lov bygger i vidt omfang på ældre bestemmelser, nemlig forordningen af 26. marts 1845 (som ændret ved love af 24. maj 1854 og 29. december 1862), lov nr. 57 af 7. april 1876 (som ændret ved lov nr. 48 af 1. april 1891 og lov nr. 160 af 15. december 1899), lov nr. 134 af 22. april 1904 og lov nr. 353 af 7. august 1922. Hovedpunkterne i loven af 1876 er opretholdt i den gældende lov, og denne er meget nær identisk med loven af 1922.

Loven omfatter i hovedsagen to sæt af forbudsregler vedrørende henholdsvis beskæftigelser og offentlige forlystelser.

Lovens forbud mod visse beskæftigelser på helligdage (§ 1, jfr. §§ 4 og 5) må nu anses for upåkrævede ved siden af reglerne i arbejderbeskyttelsesloven og lukkeloven.

...

På den således foreliggende baggrund er det fundet påkrævet at tage spørgsmålet om en almindelig revision af helligdagsloven op til overvejelse. Det foreliggende lovforslag er resultatet af disse overvejelser. Der er ved udarbejdelsen af forslaget lagt vægt på at omforme den gældende lov under hensyntagen til den i øvrigt gældende lovgivning og til den almindelige sociale og kulturelle udvikling i samfundet og på at give lovforslaget en sproglig form, hvorved de vanskeligheder, der har været forbundet med den gældende lovs håndhævelse, undgås. Lovforslagets grundsynspunkter er imidlertid helt på linje med den gældende lovs.”

Den gældende helligdagslov (lovbekendtgørelse nr. 1023 af 24. oktober 2012) lyder således:

”§ 1. Der må ikke på folkekirkens helligdage foretages noget, hvorved gudstjenesten forstyrres.

§ 2. (Ophævet).

§ 3. Overtrædelse af loven straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning”

6. Parternes argumenter

Klager har vedrørende overenskomstens § 26 gjort gældende, at arbejdsgiveren alene kan pålægge medarbejderne presserende arbejde 1. maj og Grundlovsdag. Dette betyder, at der skal være tale om akut, påtrængende eller uopsætteligt arbejde. Udgangspunktet er, at overenskomstmæssige fridage

er fridage og ikke blot dage, som arbejdsgiver kan arbeidspålægge de ansatte, uanset forhøjet betaling. Det lange varsel i opslaget den 14. november 2018 viser, at det arbejde, der ønskes udført 1. maj og Grundlovsdag 2019 ikke ses for ”presserende”. Ordet ”presserende” må tillægges særlig betydning, idet det ikke genfindes i overenskomstens § 26, stk. 5, og heller ikke indgik i overenskomstgrundlaget før marts 2004. De forlig, som blev indgået i 2014 er udtryk for en stor velvilje fra medarbejdernes side til at finde en pragmatisk løsning. Virksomheden har ikke i den foreliggende sag været åben for at finde en løsning, hvorfor kravet om ”presserende” arbejde skal fortolkes strikt i overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd og parternes tidligere praksis.

Vedrørende overenskomstens § 30 gøres det gældende, at overenskomstparterne uanset ændringen af helligdagsloven har taget stilling til, at bestemmelsen skal fastholdes i overenskomsten, hvorfor den stadig er gældende og ikke har karakter af levn uden betydning. Bestemmelsen er efter ændringen af helligdagslovgivningen, hvorefter dispensationsbestemmelsen er udgået, blevet en absolut beskyttelse af medarbejderen mod at kunne pålægges arbejde på helligdage. Arbejde på helligdage skal ske ad frivillighedens vej eller ved indgåelse af lokalaftaler. § 30 kan ikke længere forstås på den måde, at arbejderne kan pålægges arbejde på helligdage.

Indklagede har vedrørende vaskerioverenskomstens § 26 gjort gældende, at ”presserende” ikke skal forstås som pludseligt opstået arbejde, men som arbejde, som virksomheden af driftsmæssige årsager må udføre netop den pågældende dag, typisk fordi en kunde kræver dette eller på grund af kapacitetsproblemer i forbindelse med kunders efterspørgselspres. Vaskerierne har ikke mulighed for at ”vaske forud” på overenskomstmæssige fridage, fordi hverken vaskerierne eller kunderne har tilstrækkelig lagerkapacitet. De forlig, der er fremlagt i sagen, er ikke udtryk for anerkendelse fra virksomhederne af, at der ikke var tale om ”presserende” arbejde de pågældende dage.

Indklagede har vedrørende vaskerioverenskomstens § 30 gjort gældende, at bestemmelsen ikke har været anvendt i praksis i næsten 60 år. Det har selvfølgelig været 3F bekendt, at der har været udført arbejde, også ”pålagt arbejde”, på helligdage på vaskerierne i alle disse år. Bestemmelsen i § 30 om arbejde på helligdage er forældet eller bortfaldet ved desvetudo, uanset hvorledes bestemmelsen er kommet ind i vaskerioverenskomsten. Det forhold, at parterne ikke har kunnet blive enige om reaktionelt at fjerne bestemmelsen i 2004 – ej heller i 2020 – betyder ikke, at bestemmelsen kan anvendes efter sin ordlyd, da den er meningsløs. Bestemmelsen henviser til lovgivning, som ikke længere eksisterer, og til dispensationer, der derfor ikke længere kan gives. Der er intet belæg for klagers påstand om, at bestemmelsen nu skal forstås på den måde, at medarbejderne slet ikke kan pålægges arbejde på helligdage, men at der kun kan arbejdes på helligdage, hvis det aftales, eller hvis

der indgås lokalaf tale herom. I øvrigt gøres det gældende, at der har udviklet sig en overenskomst-fravigende kutyme.

7. Opmandens begrundelse og resultat.

Vaskerioverenskomstens § 26.

Det beror på en konkret samlet vurdering, om et arbejde kan anses for ”presserende”. Et arbejde, der er opstået akut, kan meget vel at anses for ”presserende”. Det kan således være en tilstrækkelig betingelse til at opfylde dette krav. Det er imidlertid ikke en nødvendig betingelse for at anse et arbejde for ”presserende”, at det er opstået akut. Arbejdet kan meget vel anses for ”presserende”, selv om behovet har været kendt igennem en længere periode. Herefter, og da der som påstandene er nedlagt, alene skal tages stilling til dette tidsmæssige spørgsmål og ikke til andre spørgsmål omkring forståelsen af overenskomstens begreb, frifindes indklagede for klagers påstand 1.

Vaskerioverenskomstens § 30

Bestemmelsen i vaskerioverenskomstens § 30 er ikke bortfaldet ved desvetudo som hævdet af indklagede. Bestemmelsen er fastholdt i overenskomstgrundlaget, og dette kan ikke henføres til en fejl. 3F tilkendegav under overenskomstforhandlingerne i 2019, at DI’s ønske om at fjerne § 30 fra overenskomsten var et forhandlingsspørgsmål. Reglen om dispensation er fjernet fra helligdagsloven. Efter formålet med denne ændring må overenskomstens § 30 naturligt forstås således, at det ikke længere er en betingelse for, at arbejdsgiveren kan meddele pålæg om arbejde, at der foreligger en dispensation, og der er således ikke tale om en absolut beskyttelse som påstået af klager. Herefter frifindes indklagede for klagers påstand 2.

Thi bestemmes

Indklagede frifindes.

Hver part skal betale egne omkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 9. juni 2021

Jon Stokholm